BÀI GIẢNG CƠ SỞ LẬP TRÌNH

CHƯƠNG 7.

XỬ LÝ DỮ LIỆU KIỂU CHUỐI

NGUYỄN THÀNH THỦY

BỘ MÔN TIN HỌC QUẢN LÝ TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ, ĐẠI HỌC ĐÀ NẮNG THUYNT@DUE.EDU.VN

NỘI DUNG

- Làm việc với chuỗi
- Cấu trúc dữ liệu chuỗi
- Toán tử và phương thức xử lý chuỗi

☐ Biểu diễn chuỗi ký tự

- Xử dụng cặp dấu nháy đơn "hoặc nháy kép ""để biểu diễn một chuỗi ký tự
- Ví dụ:

```
>>> str1='My name is Đen Vâu'
>>> str2="My name is Đen Vâu"
>>> str3="My name's Đen Vâu"
>>> str4='My name's Đen Vâu'
File "<stdin>", line 1
str4='My name's Đen Vâu'
```

SyntaxError: invalid syntax

Chuỗi chứa dấu ' thì được bao bởi cặp dấu nháy kép ""

☐ Hiển thị ký tự đặc biệt với dấu \

Escape character	Prints as		
\'	Single quote		
\"	Double quote		
\t	Tab		
\n	Newline (line break)		
\\	Backslash		

- ☐ Hiển thị ký tự đặc biệt với dấu \
 - Ví dụ:

```
>>> print("My name's Đen Vâu")
My name's Đen Vâu
>>> print('My name\'s Đen Vâu')
My name's Đen Vâu
>>> print("Hello there!\nHow are you?\nI\'m doing fine.")
Hello there!
How are you?
I'm doing fine.
```

- ☐ Hiển thị ký tự đặc biệt với dấu \
 - Ví dụ: sử dụng 1 lệnh print để hiển thị lên màn hình câu thông báo sau:

"Đen Vâu" is a rap singer He's 32 years old I want to become a rapper

□ Định nghĩa chuỗi dữ liệu thô (raw string)

 Đặt ký tự r trước dấu "hoặc 'bắt đầu chuỗi, để giữ lại các ký tự đặc biệt trong chuỗi.

Ví dụ:

```
>>> print('My name\'s Đen Vâu')
My name's Đen Vâu
>>> print(r'My name\'s Đen Vâu')
My name\'s Đen Vâu
>>> print("Hello there!\nHow are you?\nI\'m doing fine.")
Hello there!
How are you?
I'm doing fine.
>>> print(r"Hello there!\nHow are you?\nI\'m doing fine.")
Hello there!\nHow are you?\nI\'m doing fine.")
```

☐ Biểu diễn chuỗi gồm nhiều dòng văn bản

 Sử dụng 3 dấu nháy đơn "' bắt đầu và kết thúc khối văn bản để biểu diễn chuỗi gồm nhiều dòng.

Ví dụ:

st="'Đường về nhà là vào tim ta Dẫu nắng mưa gần xa Thất bát, vang danh Nhà vẫn luôn chờ ta''' print(st)

Đường về nhà là vào tim ta Dẫu nắng mưa gần xa Thất bát, vang danh Nhà vẫn luôn chờ ta

CẤU TRÚC DỮ LIỆU CHUỖI

☐ Số chỉ mục Indexing

- Chuỗi được tổ chức tương tự cấu trúc dữ liệu kiểu danh sách (List);
- Mỗi phần tử của list là một ký tự trong chuỗi, được biểu diễn bằng một số chỉ mục bắt đầu bằng số 0 (zero);
- Ví dụ:

Element	Р	У	t	h	0	n
Index	0	1	2	3	4	5

CẤU TRÚC DỮ LIỆU CHUỖI

- ☐ Truy cập phần tử bằng cửa sổ trượt (Slicing)
 - Ví dụ:

```
>>> spam = 'Hello world!'
>>> spam[0]
'H'
>>> spam[4]
>>> spam[-1]
'!'
>>> spam[0:5]
'Hello'
>>> spam[:5]
'Hello'
>>> spam[6:]
'world!'
```

CẤU TRÚC DỮ LIỆU CHUỐI

- ☐ Truy cập phần tử bằng cửa sổ trượt (Slicing)
 - Ví dụ:

```
str="Python Programming"
 str1=str[:6]
• print(str1)
 str2=str[7:]
print(str2)
 str3=str2[0:3]
                               0
                               2
print(str3)
                               8
 str4=str1[-4:]
print(str4)
                               6
 str5=str[:2] + str[-4:]
print(str5)
```


CẤU TRÚC DỮ LIỆU CHUỖI

- ☐ Truy cập phần tử bằng cấu trúc lặp
 - Cấu trúc while

```
fruit = 'banana'
index = 0
while index < len(fruit):
    letter = fruit[index]
    print(letter)
    index = index + 1</pre>
```

Cấu trúc for

```
fruit = 'banana'
for char in fruit:
    print(char)
```

b a n a n

- ☐ Toán tử in và not in
 - Kiểm tra một chuỗi nằm trong một chuỗi khác hay không, kết quả trả về true hoặc false;
 - Ví dụ:

```
>>> 'Hello' in 'Hello World'
True
>>> 'Hello' in 'Hello'
True
>>> 'HELLO' in 'Hello World'
False
>>> '' in 'spam'
True
>>> 'cats' not in 'cats and dogs'
False
```

- ☐ Toán tử in và not in
 - Ví dụ:

```
str="Python Programming"
 str1=str[:6]
 str2=str[7:]
print(str1 in str)
print(str2 not in str)
 str3="PYTHON"
g print(str3 not in str)
print(" " in str)
```


- ☐ Toán tử in và not in
 - Bài tập: Viết chương trình:
 - Nhập vào một xâu ký tự st1;
 - Nhập vào 1 xâu st2, kiểm tra nếu st2 xuất hiện trong st1 thì yêu cầu nhập lại xâu khác, còn lại thì dừng.

Ví dụ:

Python Programming

Python

Pro

thon

abc

- □ Toán tử so sánh ==, < , >
 - Ví dụ: so sánh bằng ==

```
if word == 'banana':
    print('All right, bananas.')
```

Ví dụ: so sánh < và >

```
if word < 'banana':
    print('Your word,' + word + ', comes before banana.')
elif word > 'banana':
    print('Your word,' + word + ', comes after banana.')
else:
    print('All right, bananas.')
```

Lưu ý: chuỗi được so sánh dựa trên thứ tự các ký tự trong chuỗi tính từ trái sang phải. Chữ hoa thứ tự đứng trước chữ thường.

- □ Phương thức upper(), lower()
 - Trả về một chuỗi được viết hoa hoặc viết thường;
 - Ví dụ:

```
>>> spam = 'Hello world!'
>>> spam = spam.upper()
>>> spam
'HELLO WORLD!'
>>> spam = spam.lower()
>>> spam
'hello world!'
```

- □ Phương thức upper(), lower()
 - Ví dụ:

```
print('How are you?')
feeling = input()
if feeling.lower() == 'great':
    print('I feel great too.')
else:
    print('I hope the rest of your day is good.')
```

How are you? GREAT

- □ Phương thức isupper(), islower()
 - Trả về true hoặc false nếu một chuỗi (chữ cái) có được viết hoa hay viết thường toàn bộ xâu;
 - Ví dụ:

```
>>> spam = 'Hello world!'
>>> spam.islower()
False
>>> spam.isupper()
False
>>> 'HELLO'.isupper()
True
>>> 'abc12345'.islower()
True
>>> '12345'.islower()
False
>>> '12345'.isupper()
False
```

□ Phương thức isupper(), islower()

Bài tập: Viết chương trình nhập vào một xâu str và một ký tự ch, in lên màn hình số lượng ký tự ch xuất hiện trong xâu str (không phân biệt chữ hoa và chữ thường).

Ví dụ:

str=Learn PYTHON Programming ch=n

Number of character **n** is: **3**

□ Phương thức isalpha()

- isalpha(): trả về True nếu chuỗi chỉ chứa các ký tự chữ cái và không có ký tự trắng, còn lại trả về False;
- Ví dụ:

```
>>> str='1'
>>> str.isalpha()
False
>>> str='123'
>>> str.isalpha()
False
>>> str='a'
>>> str.isalpha()
True
>>> str='abc'
>>> str.isalpha()
True
>>> str='a b c'
>>> str.isalpha()
False
```

- □ Phương thức isnumeric(), isdecimal()
 - Trả về True nếu chuỗi chỉ chứa các ký tự chữ số và không có ký tự trắng, còn lại trả về False;
 - Ví dụ:

```
>>> str='1'
>>> str.isnumeric()
True
>>> str='123'
>>> str.isnumeric()
True
>>> str='a'
>>> str.isnumeric()
False
>>> str='abc'
>>> str.isnumeric()
False
>>> str='123abc'
>>> str.isnumeric()
False
```

Ví dụ: Chương trình nhập vào một số nguyên là tuổi một sinh viên, chương trình kiểm tra và yêu cầu nhập lại nếu dữ liệu không phải là số.

```
while True:
    print('Enter your age:')
    age = input()
    if age.isdecimal():
        break
    print('Please enter a number for your age.')
```

- □ Bài tập: Viết chương trình nhập từ bàn phím 2 số nguyên a và b.
- Yêu cầu kiểm tra tính đúng của dữ liệu khi nhập vào. Nếu dữ liệu không hợp lệ thì yêu cầu nhập lại.
- In lên màn hình kết quả của biểu thức (a+b).

□ Phương thức isalnum()

isalnum(): trả về True nếu chuỗi chỉ chứa các ký tự chữ cái hoặc chữ số và không có ký tự trắng, còn lại trả về False;

```
Ví dụ: >>> str='1'
           >>> str.isalnum()
           True
           >>> str='123'
           >>> str.isalnum()
           True
           >>> str='a'
           >>> str.isalnum()
           True
           >>> str='abc'
           >>> str.isalnum()
           True
           >>> str='a b c'
           >>> str.isalnum()
           False
           >>> str='123abc'
           >>> str.isalnum()
           True
```

Ví dụ: Chương trình nhập vào mật khẩu là một chuỗi ký tự chỉ bao gồm chữ cái và chữ số, chương trình kiểm tra và yêu cầu nhập lại cho đến khi hợp lệ.

```
while True:
    print('Select a new password (letters and numbers only):')
    password = input()
    if password.isalnum():
        break
    print('Passwords can only have letters and numbers.')
```

- □ Phương thức isspace()
 - isspace(): trả về True nếu chuỗi chỉ chứa các ký tự trắng, hoặc dấu tab, hoặc dấu ngắt dòng, còn lại trả về False;
 - Ví dụ:

```
>>> str=' '
>>> str.isspace()
True
>>> str='\n'
>>> str.isspace()
True
>>> str='\t'
>>> str.isspace()
True
>>> str='123'
>>> str.isspace()
False
>>> str='abc'
>>> str.isspace()
False
>>> str=''
>>> str.isspace()
False
```

- □ Phương thức istitle()
 - istitle(): trả về True nếu chuỗi chỉ chứa các từ, mỗi từ được viết thường và viết hoa chữ cái đầu, còn lại trả về False;
 - Ví dụ:

```
>>> str='Learn Python'
>>> str.istitle()
True
>>> str='LEARN Python'
>>> str.istitle()
False
>>> str='Learn python'
>>> str.istitle()
False
>>> str.istitle()
True
```

□ Phương thức istitle()

Bài tập: Viết chương trình nhập vào họ tên của một sinh viên. Kiểm tra tính hợp lệ của chuỗi nhập vào. Biết rằng họ tên hợp lệ nếu tất cả được viết thường, chỉ viết hoa chữ cái đầu của từ.

Ví dụ 1:

Ho ten: NGUYEN VAN AN

Khong hop le!!!

Ví dụ 2:

Ho ten: Nguyen Van An

Hop le!!!

Bài tập: Nhập vào một chuỗi ký tự làm mật khẩu cho chương trình.

Yêu cầu:

- Mật khẩu có tối thiểu 8 ký tự;

- Bao gồm: chữ cái, chữ số, chữ viết hoa và viết thường.

Nếu chuỗi mật khẩu không hợp lệ thì yêu cầu nhập lại.

Ví dụ:

 abc123
 ---> Không hợp lệ

 aaaaa111111
 ---> Không hợp lệ

 aaaaBBBBB
 ---> Không hợp lệ

 111111111
 ---> Không hợp lệ

 AAAAA111111
 ---> Không hợp lệ

 aaaAA111111
 ---> Hợp lệ

- □ Phương thức startswith(str), endswith(str)
 - startswith(str): Trả về True nếu chuỗi bắt đầu bởi chuỗi str;
 - endswith(str): Trả về True nếu chuỗi kết thúc bởi chuỗi str, còn lại trả về False;
 Có phân biệt chữ hoa và chữ thường
 - Ví dụ:

```
>>> 'Hello world!'.startswith('Hello')
True
>>> 'Hello world!'.endswith('world!')
True
>>> 'abc123'.startswith('abcdef')
False
>>> 'abc123'.endswith('12')
False
>>> 'Hello world!'.startswith('Hello world!')
True
>>> 'Hello world!'.endswith('Hello world!')
True
```

- □ Phương thức startswith(str), endswith(str)
 - Ví dụ: Viết hàm checkstring(st1,st2,st3) kiểm tra chuỗi st1 là hợp lệ nếu bắt đầu bằng st2 hoặc kết thúc bằng st3. Hợp lệ thì hàm trả về True, còn lại trả về False.

TEST 1:

```
st1="Python Programming"
st2="Py"
st3="ming"
--> True
```

TEST 2:

st1="Python Programming" st2="PY" st3="MING" --> False

- □ Phương thức join(ListOfString)
 - join(ListOfString): ListOfString là một List gồm các chuỗi ký tự. join() dùng để nối các phần tử trong ListOfString bằng một chuỗi tương ứng của phương thức;
 - Ví dụ:

```
>>> ', '.join(['cats', 'rats', 'bats'])
'cats, rats, bats'
>>> ' '.join(['My', 'name', 'is', 'Simon'])
'My name is Simon'
>>> 'ABC'.join(['My', 'name', 'is', 'Simon'])
'MyABCnameABCisABCSimon'
```

□ Phương thức split()

- split(str): dùng để tách mỗi từ nằm trong chuỗi tương ứng thành một list, mỗi phần tử nằm trong list là một chuỗi con;
- Ví dụ:

```
>>> 'My name is Simon'.split()

['My', name', 'is', 'Simon']

>>> 'MyABCnameABCisABCSimon'.split('ABC')

['My', name', 'is', 'Simon']

>>> 'My name is Simon'.split('m')

Có tham số str

['My na', 'e is Si', 'on']
```

 Ví dụ: sử dụng phương thức split() để tách mỗi dòng trong một đoạn văn bản thành các phần tử của một List.

```
>>> spam = '''Dear Alice,
How have you been? I am fine.
There is a container in the fridge
that is labeled "Milk Experiment".

Please do not drink it.
Sincerely,
Bob'''
>>> spam.split('\n')
['Dear Alice,', 'How have you been? I am fine.', 'There is a container in the fridge', 'that is labeled "Milk Experiment".', '', 'Please do not drink it.', 'Sincerely,', 'Bob']
```

Bài tập: Cho đoạn văn bản như sau:

```
"--Người---đâu-gặp---gỡ-làm-chi---
Trăm----năm-biết-có---duyên---gì--hay--không.
Ngổn-ngang---trăm-mối---bên---lòng----
----Nên-câu---tuyệt--diệu-ngụ-trong-tính-tình."
```

Yêu cầu tiền xử lý để thành đoạn văn bản có ý nghĩa.

"Người đâu gặp gỡ làm chi Trăm năm biết có duyên gì hay không. Ngổn ngang trăm mối bên lòng Nên câu tuyệt diệu ngụ trong tính tình."

- Phương thức rjust(n,ch), ljust(n,ch), center(n,ch)
 - Trả về một chuỗi mới khi thêm vào chuỗi gốc các ký tự ch, sao cho chiều dài của chuỗi đúng bằng n ký tự và chuỗi gốc được đặt nằm bên phải (rjust()), bên trái (ljust()) hoặc ở giữa (center());
 - Ví dụ: trường hợp không có tham số ch

```
' Hello'.rjust(10)
' Hello'

' Hello'.rjust(20)
' Hello World'.rjust(20)
' Hello World'

' Hello World'

' Thêm 5 ký tự trắng vào bên trái chuỗi gốc

Thêm 5 ký tự trắng vào bên phải chuỗi gốc

Thêm 5 ký tự trắng vào bên phải chuỗi gốc

Thêm 5 ký tự trắng vào bên phải chuỗi gốc

Thêm 5 ký tự trắng vào bên phải chuỗi gốc
```

Lưu ý: không làm thay đổi giá trị trên chuỗi gốc

- □ Phương thức rjust(n,ch), ljust(n,ch), center(n,ch)
 - Trả về một chuỗi mới khi thêm vào chuỗi gốc các ký tự ch, sao cho chiều dài của chuỗi đúng bằng n ký tự và chuỗi gốc được đặt nằm bên phải (rjust()), bên trái (ljust()) hoặc ở giữa (center());
 - Ví dụ: trường hợp có tham số ch

```
>>> 'Hello'.rjust(20, '*')
'*************Hello'
>>> 'Hello'.ljust(20, '-')
'Hello------'
Thêm 15 dấu * vào bên
trái chuỗi gốc
```

- □ Phương thức rjust(n,ch), ljust(n,ch), center(n,ch)
 - Trả về một chuỗi mới khi thêm vào chuỗi gốc các ký tự ch, sao cho chiều dài của chuỗi đúng bằng n ký tự và chuỗi gốc được đặt nằm bên phải (rjust()), bên trái (ljust()) hoặc ở giữa (center());
 - Ví dụ:

- □ Phương thức rjust(n,ch), ljust(n,ch), center(n,ch)
 - **Ví dụ:** Viết chương trình nhập vào tên và số lượng của 4 một mặt hàng bất kỳ, in lên màn hình bảng thực đơn theo mẫu sau.

sandwiches	4
apples	12
cups	4
cookies	8000

- □ Phương thức strip(str), rstrip(str), and lstrip(str)
 - Trả về một chuỗi mới trong đó đã xóa các ký tự có trong chuỗi str ở 2 đầu (strip()), bên phải (rstrip()) hoặc bên trái (lstrip()) chuỗi gốc.
 - Ví dụ: trường hợp không có tham số str

```
>>> spam = ' Hello World'
>>> spam.strip()
'Hello World'
>>> spam.lstrip()
'Hello World
>>> spam.rstrip()
' Hello World'

Xóa các ký tự trắng ở nên trái chuỗi spam
>>> spam.rstrip()
' Hello World'

Xóa các ký tự trắng ở nên phải chuỗi spam
Xóa các ký tự trắng ở nên phải chuỗi spam
```

- □ Phương thức strip(str), rstrip(str), and lstrip(str)
 - Trả về một chuỗi mới trong đó đã xóa các ký tự có trong chuỗi str ở 2 đầu (strip()), bên phải (rstrip()) hoặc bên trái (lstrip()) chuỗi gốc.
 - Ví dụ: trường hợp có tham số str

```
>>> spam = 'SpamSpamBaconSpamEggsSpamSpam'
>>> spam.strip('ampS')
'BaconSpamEggs'

Xóa các ký tự 'a', 'm', 'p', 'S' ở 2
đầu chuỗi spam
```

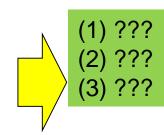
Lưu ý:

- Có phân biệt chữ hoa và thường
- Không làm thay đổi giá trị của chuỗi gốc

- □ Phương thức strip(str), rstrip(str), and lstrip(str)
 - Ví dụ:

```
>>> st='AbbaTheAbbaSongsAbab'
>>> st.rstrip('ab')
(1) ???
>>> st.lstrip('ab')
(2) ???
>>> st.strip('Aab')
(3) ???
```


□ Phương thức find(str,n)

- Thực hiện tìm chuỗi str trong chuỗi gốc, bắt đầu từ ký tự có số chỉ mục n, n để trống thì mặc định bằng 0.
- Trả về vị trí (index) lần đầu được tìm thấy (từ trái sang phải). Nếu không tìm thấy thì trả về -1.

Ví dụ:

```
>>> word = 'banana'
>>> word.find('a')
1
>>> word.find('na')
2
>>> word.find('na', 3)
4
>>> word.find('A')
-1
```

- □ Phương thức find(str,n)
 - Ví dụ: tách domain xuất hiện trong một chuỗi văn bản.

```
>>> data = 'From stephen.marquard@uct.ac.za Sat Jan 5 09:14:16 2008'
>>> atpos = data.find('@')
>>> print(atpos)
21
>>> sppos = data.find(' ',atpos)
>>> print(sppos)
31
>>> host = data[atpos+1:sppos]
>>> print(host)
uct.ac.za
>>>
```

Doc thêm: https://docs.python.org/3/library/stdtypes.html#string-methods

- □ Phương thức replace(oldvalue, newvalue, n)
 - Tìm và thay thế các chuỗi oldvalue xuất hiện trong chuỗi gốc bằng newvalue, với n lần tìm và thay thế;
 - Nếu không có n: thì mặc định là tất cả các lần xuất hiện.
 - Ví dụ:

```
string = "geeks for geeks geeks geeks geeks"
print(string.replace("geeks", "Geeks"))
print(string.replace("geeks", "GeeksforGeeks", 3))
```


Geeks for Geeks Geeks Geeks GeeksforGeeks for GeeksforGeeks geeks geeks

- □ Phương thức replace(oldvalue, newvalue, n) Bài tập:
- Nhập vào 3 xâu st1, st2, st3;
- In lên màn hình vị trí (index) đầu tiên st2 xuất hiện trong st1;
- Thay thế tất cả các xâu st2 bằng st3;
- In lên màn hình xâu kết quả.

Ví dụ:

st1=Toi hoc python, python la NNLT manh

st2=python

st3=Python

Vi tri xuat hien st2: 8

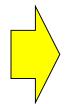
Xau ket qua: Toi hoc Python, Python la NNLT manh

□ Định dạng %

- Dùng để nối chuỗi theo phương pháp tham số.
- Các loại định dạng:
 - %d: dữ liệu kiểu số nguyên (decimal);
 - %g: dữ liệu kiểu số thực;
 - %s: dữ liệu kiểu chuỗi (string);

Ví dụ:

```
n_decimal=3
n_float=2.5
st="Python"
print("Toi da hoc " + st + " lan thu " + str(n_decimal) + ", trong " + str(n_float) + " nam")
print("Toi da hoc %s lan thu %d, trong %g nam" % (st,n_decimal,n_float))
```


Toi da hoc Python lan thu 3, trong 2.5 nam Toi da hoc Python lan thu 3, trong 2.5 nam

Đọc thêm: https://docs.python.org/3/library/stdtypes.html#printf-style-string-formatting

Input	Method	Output
'hello WORLD'	.capitalize()	Hello world
'HELLO WORLD'	.lower()	hello world
'hello world'	.upper()	HELLO WORLD
'Python'	.center(10, '*')	**Python**
'HELLO WORLD'	.count('L')	3
'HELLO WORLD'	.index('O')	4
'HELLO WORLD'	.find('OR')	7
'14/09/2022'	.replace('/', '-')	14-09-2022
'14/09/2022'	.split('/')	['14', '09', '2022']
'abc123'	.isalnum()	True
'12345'	.isnumeric()	True
'hello world'	.islower()	True
'HELLO WORLD'	.isupper()	True

ÔN TẬP

Bài 7.1 Cho biết kết quả khi thực hiện các đoạn code sau:

```
a. 'Hello world!'[1]
b. 'Hello world!'[0:5]
C. 'Hello world!'[:5]
d. 'Hello world!'[3:]
Bài 7.2 Cho biết kết quả khi thực hiện các đoạn code sau:
a. 'Hello'.upper()
b. 'Hello'.upper().isupper()
C. 'Hello'.upper().lower()
Bài 7.3 Cho biết kết quả khi thực hiện các đoạn code sau:
a. 'Remember, remember, the fifth of November.'.split()
b. '-'.join('There can be only one.'.split())
```

ÔN TẬP

Bài 7.4 Xây dựng một hàm có đầu vào là một chuỗi bất kỳ, đầu ra là 2 chuỗi, trong đó chuỗi 1 được viết thường toàn xâu, chuỗi 2 được viết hoa toàn xâu.

Input:

Learning Python

Output:

learning python
LEARNING PYTHON

Bài 7.5 Viết chương trình cho phép nhập vào một chuỗi bất kỳ, đếm số chữ cái và chữ số trong câu đó và in kết quả ra màn hình.

Input:

Python Programming Class 2021

Output:

Chu cai: 22

Chu so: 4